

KUTSESTANDARD

Sotsiaalpedagoog, tase 7

Sotsiaalpedagoog, tase 7 kutsestandard on aluseks õppekavade ja koolitusprogrammide koostamisel ning isikute kompetentsuse hindamisele kutse andmisel.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Sotsiaalpedagoog, tase 7	7

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus

Sotsiaalpedagoogi töö eesmärk on isikute sotsiaalsete oskuste õpetamine, parendamine, erinevate sotsiaalsete ja toimetulekuprobleemide ennetamine ning leevendamine, tegutsemisvõime ja toimetuleku toetamine nii individuaal- kui võrgustikutöös pedagoogiliste vahenditega.

7. taseme sotsiaalpedagoogi ülesanneteks on probleemide kaardistamine, ennetamine, hindamine ja koostöö. Sotsiaalpedagoog, tase 7 märkab ja hindab isiku hariduslikke vajadusi, toetab tema arengut ja toimetulekut. 7. taseme sotsiaalpedagoog loob abivajaja ümber võrgustiku, mis parimal võimalikul moel toetab isikut probleemi põhjuste väljaselgitamisel ja parimate võimalike lahenduste leidmisel.

Sotsiaalpedagoogid töötavad haridusasutustes, turvakodudes, nõustamiskeskustes, vanglates jne.

Sotsiaalpedagoogi kutsealal on lisaks 7. taseme kutsele ka 6. taseme sotsiaalpedagoog, kes märkab abivajajaid, informeerib probleemidest võrgustikku, teavitab abivõimalustest ning leiab olukorra parendamiseks sobivad spetsialistid.

A.2 Tööosad

A.2.1 Sotsiaalpedagoogilise tegevuse kavandamine

2.1.1 Sotsiaalsete oskuste hindamine

2.1.2 Töö kavandamine

2.1.3 Erinevate huvigruppide kaasamine

2.1.4 Õppetööd toetavate tegevuste kavandamine

2.1.5 Õppija arengu toetamine

2.1.6 Õppetöövälise tegevuse toetamine

2.1.7 Metoodiliste materjalide valimine

A.2.2 Sotsiaalpedagoogiline hindamine

2.2.1 Abivajajate väljaselgitamine

2.2.2 Lähikeskkonna võrgustiku ja ressursside väljaselgitamine

2.2.3 Sotsiaalkultuuriliste erinevuste ning integratsiooniga seotud probleemide märkamine, hindamine ja nendega tegelemine

2.2.4 Sotsiaalsete oskuste hindamine

2.2.5 Sotsiaalpedagoogilise sekkumise mõju tõhususe hindamine ja analüüsimine

A.2.3 Juhtumikorraldus ja nõustamine

2.3.1 Olukorra kaardistamine

2.3.2 Esmatasandi sotsiaalpedagoogiline nõustamine

2.3.3 Juhtumitöö

2.3.4 Sotsiaalsete oskuste arendamine

2.3.5 Konfliktolukorras osalenute lepitamine

A.2.4 Turvalise õpi- ja töökeskkonna kujundamine

2.4.1 Vaimse ja emotsionaalse turvalisuse tagamine

2.4.2 Füüsilise turvalisuse tagamine 2.4.3 Ennetustöö turvalise keskkonna säilitamiseks A.2.5 Refleksioon ja professionaalne enesearendamine 2.5.1 Oma töö analüüsimine ja enesearendamine 2.5.2 Oma füüsilise, vaimse ja emotsionaalse tervise hoidmine ja arendamine 2.5.3 Kolleegide nõustamine ja mentorlus 2.5.4 Tööd alustavate sotsiaalpedagoogide mentorlus 2.5.5 Erinevate spetsialistide nõustamine A.2.6 Arendustegevus 2.6.1 Organisatsiooni arengut suunavate dokumentide kavandamine või koostamine 2.6.2 Õppijatele ja koostöövõrgustikule suunatud õppevara kohandamine või uuendamine 2.6.3 Sotsiaalpedagoogilise töö põhimõtete ja praktikate tutvustamine
Valitavad tööosad
A.2.7 Kollektiivi juhtimine 2.7.1 Rühma juhtimine 2.7.2 Ühiskondlike ja/või kutseorganisatsioonide juhtimine A.2.8 Sotsiaalpedagoogide koolitamine 2.8.1 Sotsiaalpedagoogiliste uuringute juhendamine või retsenseerimine 2.8.2 Sotsiaalpedagoogide praktika juhendamine või koordineerimine
A.3 Töö keskkond ja eripära
Sotsiaalpedagoogi tööaeg ja puhkus on reguleeritud töölepingu seadusega ja muude õigusaktidega. Sotsiaalpedagoogi töö on vaheldusrikas ja väljakutseid pakkuv, nõuab head koostöö- ja suhtlemisoskust ning pingetaluvust. Sotsiaalpedagoogi töö on paindlik, jagunedes tööks klientidega, iseseisvaks tööks, koostööks teiste spetsialistidega ja enesetäiendamiseks. Sotsiaalpedagoog puutub kokku emotsionaalsete ja füüsiliste ohuteguritega, tal peab olema valmisolek tegutseda igas olukorras.
A.4 Töövahendid
Sotsiaalpedagoogi peamised töövahendid on kaasaegsed info- ja kommunikatsioonivahendid, pedagoogilised materjalid (sh kirjandus) ning erivahendid ja -materjalid vastavalt sihtgrupile.
A.5 Tööks vajalikud isikuomadused
Sotsiaalpedagoogi töös on olulised kohanemisvõime, järjekindlus, pingetaluvus ja empaatia.
A.6 Kutsealane ettevalmistus
Tavaliselt on 7. taseme sotsiaalpedagoogil erialane magistrikraad ning kompetentside saavutamiseks vajalik töökogemus. Muu eriala magistrikraadi omamisel peab olema läbitud sotsiaalpedagoogika-alane täiendkoolitus.
A.7 Enamlevinud ametinimetused
Sotsiaalpedagoog.

B-osa **KOMPETENTSUSNÕUDED**

B.1 Kutse struktuur
Sotsiaalpedagoog, tase 7 kutse koosneb seitsmest kohustuslikust ning kahest valitavast kompetentsist. Selle kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1-B.2.6 ja B.2.9 (lähiv kompetents) tõendamine. Lisaks on võimalik täiendavalt tõendada vähemalt üks valitavatest kompetentsidest B.2.7 ja B.2.8.
B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Sotsiaalpedagoogilise tegevuse kavandamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1) hindab isiku sotsiaalseid oskusi, kasutades sobivat mõõdikut; selle põhjal koostab sotsiaalsete oskuste õpetamise kava; 2) kavandab oma tööd organisatsioonis; osaleb õppe- /arengu- , tegevuskava planeerimisel, lähtudes vajadustest; 3) kaasab oma organisatsioonis sotsiaalpedagoogilise tegevuse planeerimisse kolleege, teisi spetsialiste, abivajajat ja tema võrgustikuliikmeid vastavalt vajadusele, arvestades organisatsiooni sisekorda; 4) kavandab õppe- ja kasvatustööd (edaspidi õppetööd) toetavat tegevust oma organisatsioonis, tuginedes õigusaktidele ja organisatsiooni sisekorrale; nõustab oma organisatsioonis kolleege ja teisi spetsialiste õppetööd toetava tegevuse kavandamisel; 5) koostöös eri osapooltega selgitab isiku arenguvajadused ja tema lähikeskkonnas olevad ressursid; innustab isikuid täiendavate toimetuleku- ja suhtlemisoskuste omandamiseks; 6) vahendab informatsiooni tugitegevuste võimaluste kohta piirkonnas; leiab võimalusi ressursside taotlemiseks huvitegevuse toetamisel; 7) valib erialateemade käsitlemiseks vajalikud metoodilised materjalid vastavalt sihtgrupile. Hindamismeetod(id): eneseanalüüs, portfoolio, vestlus, vaatlus.	
B.2.2 Sotsiaalpedagoogiline hindamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1) märkab abivajajat, arvestades isiku tegelikke toimetulekut ja seda tõenäoliselt mõjutama hakkavaid tegureid; 2) analüüsib isiku toimetulematuse põhjusi ning määratleb lähikeskkonnas olemasolevaid abi- ja tugivõimalusi erinevatel tasanditel; koostab esmase tugiplaani; teavitab asjaosalisi abivõimalustest; 3) hindab integratsiooniga seotud vajadusi ja isikute staatust rühmas, tuginedes eelinfole ja vaatlustulemustele; organiseerib integreerivaid tegevusi oma organisatsioonis (nt projektid, individuaaltöö); 4) analüüsib isiku sotsiaalseid oskusi ning arendamist vajavaid valdkondi, kasutades kaasaegseid meetodeid; 5) õpetab ja mudeldab sotsiaalseid oskusi ja edukamaid toimetulekustrateegiaid vastavalt isiku probleemide laadile, rakendades erinevaid metoodilisi abimaterjale; aitab koordineerida sotsiaalse abi andmist koostöös teiste spetsialistidega. Hindamismeetod(id): eneseanalüüs, portfoolio, vestlus, vaatlus.	
B.2.3 Juhtumikorraldus ja nõustamine	EKR tase 7
Tegevusnäitajad: 1) selgitab probleemi tausta ja olemust, rakendades erinevaid meetodeid; vormistab tulemused vastavalt organisatsiooni nõuetele, koostab juhtumipõhise tegevusplaani; 2) nõustab isikut tulenevalt tema vajadustest, aitab märgata olemasolevaid toimetulekuressursse; aitab leida situatsioonist tulenevale probleemile lahendusi; jagab infot teiste spetsialistide ja/või abivõimaluste kohta; 3) rakendab isiku vajadusest ja sotsiaalpedagoogilisest hindamisest tulenevaid toetavaid tegevusi; kutsub kokku tugivõrgustiku ning koordineerib selle tööd; 4) selgitab isikule sotsiaalsete oskuste olemust ja kuidas need on seotud tema toimetulekuga, kasutades individuaal- või rühmatöö meetodit; selgitab sotsiaalsete oskuste arendamise võimalusi; 5) sekkub konfliktiolukorda koheselt, neutraalselt ja lahenduspakkuvalt, arvestades konkreetset olukorda; selgitab konflikti põhjusi, kasutades erinevaid võtteid; lepib kõiki konfliktiga seotud osapooli, kaasates vajadusel teisi võrgustikuliikmeid. Hindamismeetod(id): eneseanalüüs, portfoolio, vestlus, vaatlus.	
B.2.4 Turvalise õpi- ja töökeskkonna kujundamine	EKR tase 6
Tegevusnäitajad: 1) kavandab vaimset ja emotsionaalset turvalisust toetavat ning probleeme ennetavat tegevust oma organisatsioonis, tuginedes õigusaktidele ja organisatsiooni sisekorrale; 2) kavandab füüsilist turvalisust toetavat ning probleeme ennetavat tegevust oma organisatsioonis, tuginedes õigusaktidele ja organisatsiooni sisekorrale;	

3) 3) osaleb oma organisatsioonis turvalisust toetavates tegevustes, organisatsiooni arengukava, kodukorra ja turvalisust toetavate plaanide koostamisel ning rakendamisel.

Hindamismeetod(id): eneseanalüüs, portfoolio, vestlus, vaatlus.

B.2.5 Refleksioon ja professionaalne enesearendamine	EKR tase 7
---	-------------------

Tegevusnäitajad:

- 1) analüüsib iseseisvalt ja/või juhendamisel oma tööd, kasutades erinevaid eneseanalüüsi meetodeid; täiendab ennast eri-või kutsealanõuetele vastavalt, õppides iseseisvalt ja osaledes täiendkoolitustel;
- 2) jälgib, hindab ja väärtustab oma füüsilist, vaimset ja emotsionaalset tervist, tegutseb nende tasakaalus hoidmise nimel, optimeerides iseenda aja- ning energiakulu; osaleb supervisioonil;
- 3) jagab oma teadmisi kolleegidega, olles neile vajadusel mentoriks;
- 4) jagab oma teadmisi tööd alustavate sotsiaalpedagoogidega, olles neile mentoriks;
- 5) nõustab teisi spetsialiste, jagab oma teadmisi; toetab uute tõendus põhiste meetodite rakendamist, leides ja pakkudes asjakohast tuge (teooriad).

Hindamismeetod(id): eneseanalüüs, portfoolio, vestlus, vaatlus.

B.2.6 Arendustegevus	EKR tase 7
-----------------------------	-------------------

Tegevusnäitajad:

- 1) osaleb organisatsiooni arengut suunavate dokumentide (arengukava, õppekava jm) kavandamisel või koostamisel, teeb parendusettepanekuid oma organisatsiooni tasandil;
- 2) kohandab või uuendab õppijatele ja koostöövõrgustikule suunatud sotsiaalpedagoogilist tööd toetavat õppevara, toetudes läbiviidud sotsiaalpedagoogilisele hindamisele;
- 3) tutvustab sotsiaalpedagoogika põhimõtteid ja praktikaid oma organisatsioonis, tuginedes oma töökogemusele ja erialasele teabele; osaleb teadus- või erialakonverentsidel /seminaridel.

Hindamismeetod(id): eneseanalüüs, portfoolio, vestlus, vaatlus.

VALITAVAD KOMPETENTSID

Lisaks on võimalik täiendavalt tõendada vähemalt üks valitavatest kompetentsidest B.2.7 ja B.2.8.

B.2.7 Kollektiivi juhtimine	EKR tase 7
------------------------------------	-------------------

Tegevusnäitajad:

- 1) juhib rühma ja juhendab kolleege rühmade juhendamisel, tuginedes ametijuhendile ja praktilisele kogemusele;
- 2) juhib ja arendab ühiskondlike ja/või kutseorganisatsioonide tööd, tuginedes uuemale tõendus põhisele metoodikale.

Hindamismeetod(id): eneseanalüüs, portfoolio, vestlus, vaatlus.

B.2.8 Sotsiaalpedagoogide koolitamine	EKR tase 7
--	-------------------

Tegevusnäitajad:

- 1) juhendab sotsiaalpedagoogika erialaga seonduvate lõputööde koostajaid; retsenseerib lõputöid, tuginedes kasvatusteaduste teaduspõhisele praktikale;
- 2) juhendab üliõpilaste sotsiaalpedagoogilist praktikat, arvestades praktikajuhendit; suunab üliõpilast enese- ja tööülesannete analüüsimisel; teeb koostööd kõrgkoolipoolse praktikajuhendajaga.

Hindamismeetod(id): eneseanalüüs, portfoolio, vestlus, vaatlus.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.9 Sotsiaalpedagoog, tase 7 kutset läbiv kompetents	EKR tase 7
---	-------------------

Tegevusnäitajad:

- 1) kasutab töökeelt tasemel C1 ning ühte võõrkeelt tasemel B2 (vt lisa 1 „Keeleoskuse hindamise skaala“); kasutab korrektset keelt kõnes ja kirjas ning väljendab ennast arusaadavalt;
- 2) kasutab sobivaid IKT- vahendeid ja võimalusi; kasutab kaasaegseid IKT-põhiseid suhtlusvahendeid; hindab ja arendab oma IKT-oskusi vastavalt organisatsiooni nõuetele;

- 3) suheldes näitab üles austust ja hoolivust; aktsepteerib inimeste erinevusi ning arvestab neid koostöö tegemisel;
- 4) käitub lugupidavalt inimestega erinevatelt tasanditelt ja sihtgruppidest; analüüsib ja arendab oma suhtlemisoskusi, teeb vajadusel konstruktiivset kriitikat ja on sellele avatud;
- 5) juhindub oma töös üldinimlikest väärtustest; kujundab oma eeskujuga sihtrühma väärtusi;
- 6) märkab probleeme ja neis peituvaid võimalusi; reageerib paindlikult muutustele ja võtab arukaid riske; töötab eesmärgi nimel;
- 7) järgib sotsiaalpedagoogi tööga seonduvaid õigusakte ja ametieetikat.

Hindamismeetod(id):

Läbivaid kompetentse hinnatakse integreeritult teiste kutsestandardis toodud kompetentsidega.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	21-13122013-04/1k
2. Kutsestandardi koostajad	Gerttu Aavik, SA Raplamaa Info- ja Nõustamiskeskus Leena Arras, Tallinna Pääsküla Gümnaasium Hille Ilves, Eesti Linnade Liit Mare Leino, Tallinna Ülikool Tiina Naarits-Linn, Kriisinõustamise ja Eneseleidmise Keskus Mahena Kristiina Raud, MTÜ Sotsiaalpedagoogide Ühendus Lea Voltri, Tartu Laste Turvakodu Mari Väljaots, Sotsiaalministeerium
3. Kutsestandardi kinnitaja	Hariduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	13
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	13.12.2013
6. Kutsestandard kehtib kuni	31.03.2015
7. Kutsestandardi versiooni number	1
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2635 Sotsiaaltöötajad ja nõustajad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Social pedagogue, level 7
C.3 Lisad	
Lisa 1 Keelte oskustasemete kirjeldused	